

Den 5. april 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af
Statsfængslet i Vridsløselille
den 10.-12. november 2008

OPFØLGNING

J.nr. 2008-3471-628/PK/PH

Indholdsfortegnelse

Ad 2.1.	Igangværende arbejder.....	2
Ad 2.3.	Observations- og sikringscelle på A 1.....	3
Ad 3.1.	Renovering af baderum på B 2 og B 3.....	3
Ad 3.2.	Kondihuset	4
Ad 6.1.	Belægning – langtidsindsatte/korttidsindsatte.....	4
Ad 6.2.	Størrelsen af tv-leje mv.	7
Ad 6.3.	Fællesskab på tværs af afdelingerne	9
Ad 6.4.	Uddannelse og beskæftigelse.....	9
Ad 6.5.	Købmanden.....	12
Ad 6.7.	Talsmandsordningen og dennes funktion	13
Ad 7.1.	Udvidelse af åbningstiden for det fælles køkken på afdeling B 2	14
Ad 8.	Besøgsforhold mv. – herunder besøgendes indlevering af effekter til de indsatte	15
Ad 9.1.	Arbejds miljø, jf. Arbejdstilsynets påbud af 19. september 2006	16
Ad 9.2.	Sygefravær - langtidssygemeldinger	17
Ad 9.3.	Rekrutteringsproblemer.....	17
Ad 10.	Møde med statsfængslets socialrådgivere	18
Ad 11.	Indsattes håndbog – vejledning om klage til Folketingets Ombudsmand	20
Ad 12.1.2.	Retsgrundlag (anbringelse i sikringscelle)	20
Ad 12.1.4.	Begrundelse mv.	21
Ad 12.1.6.	Kompetence mv.	21
Ad 12.1.9.	Lægetilkald og lægetilsyn.....	27
Ad 12.1.10.	Fast vagt.....	30
Ad 12.1.11.	Tilsyn	31
Ad 12.1.12.	Ophør og varighed af anbringelse og fiksering	32
Ad 12.2.1.	Indledning (anbringelse i observationscelle).....	32
Ad 12.2.6.	Kompetence mv.	33
Ad 12.2.9.	Tilsyn ved personalet	39
Opfølgning	.....	40
Underretning	.....	41

Den 9. september 2010 afgav jeg endelig rapport om min inspektion den 10.-12. november 2008 af Statsfængslet i Vridsløselille. I rapporten bad jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg har herefter modtaget en udtalelse fra Statsfængslet i Vridsløselille af 3. november 2010, vedlagt en række bilag som er knyttet til efterkommelse af Arbejdstilsynets påbud, jf. pkt. 9.1 nedenfor. Herudover har jeg modtaget supplerende udtalelser af 3. december 2010 og 14. januar 2011 om henholdsvis talsmandsordningen, jf. pkt. 6.7, og anvendelsen af fast vagt under sikringscelleanbringelse, jf. pkt. 12.1.10.

Endelig har jeg modtaget en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen af 19. januar 2011.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 2.1. Igangværende arbejder

Det fremgik af direktoratets brev af 27. oktober 2008 at der var givet forhåndstilsagn på ca. 2,5 mio. kr. til udskiftning af brandmeldere, og at den endelige ansøgning ville blive indsendt til direktoratet i foråret 2009 når denne vedligeholdelsesopgave havde været sendt i udbud. Jeg gik på baggrund af den tid der siden var gået, ud fra at også dette vedligeholdelsesarbejde var afsluttet, men bad for en god ordens skyld Statsfængslet i Vridsløselille om oplysninger herom.

Statsfængslet har oplyst at projektet formelt set endnu ikke er afsluttet idet der udestår enkelte tekniske korrektioner. Statsfængslet har dog samtidig oplyst at disse korrektioner ingen betydning har for funktionaliteten af anlægget, der i øvrigt har været i drift siden 2009.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 2.3. Observations- og sikringscelle på A 1

Jeg konstaterede på inspektionens første dag at dørhængslerne i sikringscellen og observationscellen på A 1 ikke var afrundede (begge døre er indadgående), og at dørhængslerne derfor udgjorde en sikkerhedsrisiko for de indsatte. Jeg bad i rapporten statsfængslet om at oplyse hvad der var sket på dette punkt i fortsættelse af min henstilling herom under inspektionen.

Statsfængslet har oplyst at "sikringscellernes" hængsler i 2009 er blevet skåret af i en skrå vinkel foroven og afrundet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg går ud fra at det beror på en slåfejl at statsfængslet (og direktoratet) har skrevet sikringscellerne i stedet for sikringscellen og observationscellen, og jeg tager med denne bemærkning det oplyste til efterretning.

Ad 3.1. Renovering af baderum på B 2 og B 3

Jeg konstaterede under besigtigelsen at murer- og tømrerarbejdet var færdigt på B 2, hvor der alene manglede rør til brusebadet og malerarbejdet, mens arbejdet med at renovere baderummet på B 3 derimod langt fra var færdigt på inspektionstidspunktet.

Jeg anførte i rapporten at hvis det lægges til grund at arbejdet startede midt i marts måned 2008, var der var på inspektionstidspunktet medgået 8 måneder til dette arbejde. Jeg gik endvidere ud fra at de to baderum på tidspunktet for udsendelsen af den endelige rapport var færdigrenoverede og taget i brug, og jeg bad statsfængslet om at oplyse hvornår det var sket, og hvor lang tid renoveringsarbejdet havde strakt sig over.

Statsfængslet har oplyst at de to baderum er indgået i et samlet projekt vedrørende renovering af (næsten) samtlige baderum, at projektet startede i juli måned 2008 og blev afsluttet i slutningen af 2009, at projektet primært er gennemført ved eksterne håndværkere efter en planlægning hvorefter arbejdet med hvert enkelt baderum er blevet afsluttet før man startede på et nyt.

Statsfængslet har endvidere oplyst at det ikke er muligt at opgøre hvornår renoveringsarbejdet med baderummene på B2 og B3, der begge har været med i det samlede projekt, blev afsluttet.

Direktoratet har henholdt sig til det som statsfængslet har anført.

Det som statsfængslet har anført, svarer ikke til mine iagttagelser på inspektionens tredje dag (den 12. november 2008), hvor jeg konstaterede at begge baderum var under renovering. Jeg har dog ikke grundlag for at gå videre med dette spørgsmål.

Mit spørgsmål i rapporten tog udgangspunkt i at to af de indsatte som jeg havde individuelle samtaler med under inspektionen, samstemmende klagede over at renoveringen indtil da havde strakt sig over 10-11 måneder. Der er under henvisning til statsfængslets oplysninger ikke udsigt til at jeg vil kunne komme spørgsmålet om hvor lang tid det tog at renovere de to baderum, nærmere. Og jeg foretager mig heller ikke mere på dette punkt.

Ad 3.2. Kondihuset

Der var ikke opsat instruktioner i brugen af de enkelte maskiner, hvilket jeg påpegede under inspektionen. Jeg gik i rapporten ud fra at instruktionerne efterfølgende var sat op, men bad dog for en ordens skyld statsfængslet om oplysning herom.

Statsfængslet har oplyst at forholdet er bragt i orden, hvilket jeg tager til efterretning.

Ad 6.1. Belægning – langtidsindsatte/korttidsindsatte

Talsmandsgruppen rejste under min samtale med dem spørgsmålet om de mange korttidsindsatte i statsfængslet og betydningen heraf for de langtidsindsattes afsoningsforhold.

Spørgsmålet blev endvidere drøftet med statsfængslets ledelse under inspektionen. Ledelsen henviste til at problemet er et fælles problem for alle de lukkede fængsler. Ledelsen anførte endvidere at problemet med at mange indsatte fra Statsfængslet i Vridsløselille må starte på fængselsvilkår hvis de udstationeres i pension, ikke umiddelbart kan henføres til de yngre korttidsindsattes adfærd, men at forholdet snarere skyldes den stigende tendens til at de indsatte i fængslet "springer over" det åbne fængsel (på grund af Statsfængslet i Vridsløselilles geografiske placering tæt på de indsattes pårørende).

Jeg oplyste i mit skriftlige svar af 15. december 2008 til talsmandsgruppen at jeg ville overveje spørgsmålet nærmere når rapporten om inspektionen skulle udarbejdes. Under henvisning til den indgående behandling som spørgsmålet havde fået under in-

spektionen, bad jeg i rapporten alene om en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Direktoratet har om dette spørgsmål anført følgende:

"Statsfængslet har oplyst følgende:

'Nedenstående oversigt viser antallet af unge under 23 år i fængslet gennem de sidste 2 år.

Oversigt over antal unge afsonere under 23 år i året 2009

	<u>Afsonere</u>	<u>I varetægt</u>
Februar:	12	7
Juni:	13	3
December:	10	5

Oversigt over antal unge afsonere under 23 år i året 2010

	<u>Afsonere</u>	<u>I varetægt</u>
Februar:	18	10
Maj:	18	8
August:	17	11
Oktober:	13	10

Som det fremgår, er der fortsat en konstant del af de indsatte i fængslet, der er under 23 år. Tallet har endog været stigende i størstedelen af 2010. De unge indsatte bliver dels anmeldt til afsoning i fængslet, dels overført fra andre institutioner af disciplinære grunde.

Når unge under 23 år bliver anmeldt til fængslet, er det med bemærkning fra direktoratet om begrundelse for afsoning her. Sådanne begrundelser kan være:

- at de indsatte er medlem af en gruppe/bande
- at de indsatte ikke kan afsones i Statsfængslet i Ringe enten grundet tidligere problemer der, eller at de ikke kan afsones med meddomfældte i Ringe.

I Statsfængslet i Vridsløselille har man i mange år arbejdet ud fra princippet om, at de unge skulle fordeles på alle afdelinger, for at ældre indsatte kunne være rollemønstre for den enkelte unge. Stigningen af antallet af unge afsonere har imidlertid bevirket, at de unge på afdelingerne har fundet sammen og brudt de daglige rutiner. Dette kombineret med, at en del af de unge har en særlig tilknytning til bandemiljøet, gjorde det i oktober 2010 nødvendigt at oprette en særlig skærmet fællesskabsafdeling med ni pladser til disse indsatte.

Selv om der nu er en roligere hverdag på de almindelige fællesskabsafdelinger, er det bestemt fortsat ikke uden problemer at have unge afsonere i et lukket fængsel med indsatte, der gennemsnitligt er noget ældre og afsoner længere domme, jf. ombudsmandens rapport side 12.'

Direktoratet kan henholde sig til statsfængslets oplysninger vedrørende direktoratets praksis for anmeldelse.

Udgangspunktet er, at dømte under 23 år, der skal i lukket fængsel, placeres i Statsfængslet i Ringe, jf. straffuldbyrdslovens § 23, stk. 2, nr. 4. Denne praksis følges i langt størstedelen af de sager, som direktoratets Klientkontor behandler. Udgangspunktet fraviges dog, såfremt den pågældende:

- 1) af vægtige familiemæssige årsager bedst placeres i nærheden af familie
- 2) er medlem af en bande- eller rocker-gruppering
- 3) ikke kan placeres i Statsfængslet i Ringe grundet problemer med meddomfældte der, tidligere alvorlige disciplinærsager i statsfængslet etc.

Af de 7 unge under 23 år, som den 13. december 2010 befandt sig i Statsfængslet i Vridsløselille, placeret af direktoratet, var 3 tilhørende den 1. kategori, 4 den 2. kategori, mens der ikke var nogen der i den sidste kategori.

Direktoratet er ikke involveret i sager om overførsel af unge under 23 år fra andre fængsler, herunder Statsfængslet i Ringe.

Direktoratet kan i øvrigt oplyse, at antallet af indsatte med relation til rocker/bandemiljøet er stigende – herunder ikke mindst til grupperinger, som er i konflikt med hinanden. Disse indsatte har ofte en adfærd, der er meget konfrontationssø-

gende, ikke mindst de unge indsatte har et udtalt behov for at opnå og/eller underbygge en status blandt medindsatte.

Denne adfærd gør, at de ofte vanskeligt kan håndteres i fællesskab – også i lukkede fængsler – idet de har en adfærd, der er ødelæggende for det daglige liv på afdelingerne, og de er således meget belastende for både medarbejdere og medindsatte.

Direktoratet forsøger sammen med institutionerne løbende at kombinere de indsatte på forskellig vis i den hensigt at opnå en rimelig afbalanceret sammensætning på afdelingerne, hvor risikoen for konflikt er minimal.

Der er således ikke tale om, at hensigten er at styre efter laveste fællesnævner, eller at ældre indsatte skal påtage sig et opdragende ansvar over for de yngre indsatte, men alene at det er nødvendigt at sprede disse indsatte med henblik på at undgå oplagte konflikter, minimere muligheden for eventuel rekruttering til rocker-/bandemiljøet og i øvrigt manøvrere hensigtsmæssigt i forhold til det klientel, som Kriminalforsorgen skal håndtere.”

Jeg har noteret mig det som (statsfængslet og) direktoratet har oplyst og anført, herunder at der i oktober måned 2010 er oprettet en særlig skærmet fællesskabsafdeling med ni pladser til unge korttidsindsatte.

Ad 6.2. Størrelsen af tv-leje mv.

Talsmandsgruppen udtrykte under min samtale med dem en vis forståelse for de sikkerhedsmæssige hensyn som genstandsbekendtgørelsen varetager, men anførte imidlertid samtidig at statsfængslet – i lyset af genstandsbekendtgørelsens bestemmelser – burde håndtere ordningen med lejede fjernsyn på en sådan måde at ordningen tog højde for alle typer af indsatte, hvilket efter talsmandsgruppens opfattelse absolut ikke var tilfældet.

Ledelsen oplyste under inspektionen at den havde lovet talsmandsgruppen at undersøge om de indsatte ”betaler for meget”, og jeg bad derfor ledelsen om at underrette mig når undersøgelsen var færdig. Jeg meddelte samtidig ledelsen at jeg gik ud fra at undersøgelsen ville blive tilrettelagt på en sådan måde at der – for så vidt angår udgifter til reparation og udskiftning af fjernsynsapparater – kunne differentieres mellem langtids- og korttidsindsatte.

Da jeg på rapporttidspunktet endnu ikke havde modtaget resultatet af den ovenfor nævnte undersøgelse som ledelsen skulle foretage, gentog jeg i rapporten min anmodning om underretning.

Direktoratet har anført følgende om dette spørgsmål:

”Statsfængslet har beklaget, at der ikke er tilgået ombudsmanden informationer vedrørende tv-lejen. Fængslet har vurderet, at lejeindtægten på langt sigt svarer til omkostningerne, og at ordningen således set over tid ikke vil give hverken underskud eller overskud. Ordningen registreres på en særskilt finanskonto – 951110 – og der er således tale om et lukket "kredsløb", hvor kun indtægter og omkostninger relateret til tv-ordningen optræder. Et eventuelt overskud på ordningen vil endvidere blive tilbageført til de indsatte.

Statsfængslet har oplyst, at der ikke har været yderligere problematik vedrørende tv-lejen.

Statsfængslet har telefonisk meddelt, at man vil være indstillet på fuld åbenhed i forhold til de indsatte omkring saldoen på beholdningskontoen vedrørende indtægter og udgifter på tv-udlejningen.

Direktoratet kan henholde sig hertil.”

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder at ordningen på langt sigt hviler i sig selv, og at statsfængslet er indstillet på fuld åbenhed i forhold til saldoen på kontoen vedrørende både indtægter og udgifter.

Min forudsætning om at det ved undersøgelsen ville være muligt at differentiere mellem langtids- og korttidsindsatte, synes der umiddelbart ikke at være taget hensyn til i svarene, og jeg beder derfor om supplerende udtalelser fra både statsfængslet og direktoratet.

Heller ikke spørgsmålet om hvorvidt de langtidsindsatte på en eller anden måde kan få glæde af deres ”fjernsynsanciennitet” i forbindelse med overførsel til åbent fængsel, er blevet berørt i de udtalelser som statsfængslet og direktoratet har afgivet.

Jeg beder om at også dette spørgsmål bliver inddraget i de supplerende udtalelser som jeg har bedt om.

Ad 6.3. Fællesskab på tværs af afdelingerne

Dette punkt under samtalen med talsmandsgruppen indeholdt spørgsmål om genoptagelse af de tidligere tilladte afdelingsbesøg, fælles caféaftener og flytning mellem afdelingerne.

Ledelsen oplyste under inspektionen at man forsøger at imødekomme ønsker om flytning i den udstrækning det er muligt (også under hensyn til de sikkerhedsmæssige forhold), at de indsatte muligheder for afdelingsbesøg blev stoppet i 2006 (ligeledes af sikkerhedsmæssige grunde), og at spørgsmålet om caféaftener drøftes i fængslets fritidsudvalg, hvor de indsatte også er repræsenteret.

Jeg bad i rapporten, også i lyset af den tid som var gået fra inspektionen fandt sted og til rapporten blev skrevet, statsfængslet om at uddybe sit svar på talsmandsgruppens ønsker på ovenstående punkter – herunder ønsket om fælles caféaftener.

Statsfængslet har oplyst at det siden inspektionen er blevet mere vanskeligt at imødekomme de indsatte ønske om mere fællesskab på tværs af afdelingerne, bl.a. på grund af modstridende (bande-)relationer. Statsfængslet har samtidig anført at ledelsen til stadighed er opmærksom på at så mange indsatte som sikkerhedsmæssigt muligt skal afsone og dyrke aktiviteter i fællesskab hvilket har betydet at der i 2010 har været 4 arrangementer for pårørende i kirkens regi, og herudover 4 caféaftener og én koncert. I 2009 blev der – ud over lignende arrangementer – afholdt en sommerfest på gårdtursarealet samt bankospil ved juletid.

Statsfængslet har endvidere oplyst at der i 2011 vil blive afholdt 4 arrangementer yderligere i forhold til 2010, og at sommerfesten og bankospillet erfaringsmæssigt er velbesøgt af de indsatte, mens der er vekslende tilslutning til kirkens arrangementer.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 6.4. Uddannelse og beskæftigelse

Jeg bad statsfængslet om at oplyse hvordan det siden inspektionen er gået med aftalen med Københavns Tekniske Skole (hvorefter statsfængslet er godkendt som læreplads inden for tømrer- og malerfaget), og i hvilken udstrækning "Møgelkærmodellen" generelt har vundet indpas i statsfængslets arbejde med uddannelsen af de indsatte.

Af direktoratets udtalelse fremgår følgende:

”Statsfængslet har oplyst, at der fra august 2009 til juni 2010 er etableret et tæt samarbejde mellem fængslets byggetekniske afdeling (BTA) og Københavns Tekniske Skole (KTS). BTA kører erhvervsuddannelsernes grundforløb og evt. et års lærlingeforløb i uddannelserne murer, tømrer og maler. Teknisk Skole bidrager til samarbejdet med den administrative lærlingeregistrering, prøveafholdelse samt med kontaktlærere, der møder i fængslet efter behov til vejledning og sparring. KTS er eksamensansvarlig. BTA sørger for den praktiske uddannelse af fængslets lærlinge og den daglige "mester-funktion" og kontakt til lærlingene. Skolen bidrager med teoretisk undervisning i matematik og Autocad samt kurser i bl.a. førstehjælp.

I perioden har der været to indsatte igennem erhvervsuddannelsernes grundforløb med succes. Begge indsatte bestod med et godt resultat trods de udfordringer, de begge stod overfor. En indsat er kommet videre i forløbet efter overførsel til afsoning i åbent fængsel, hvor der nu er lavet aftale om en læreplads inden for murerfaget. Den anden indsatte er stadig i Vridsløselille og afventer merit for at kunne opstarte sin læreplads som tømrer i fængslet. Det er meningen, at fængslet løbende skal have indsatte i grundforløbet til erhvervsuddannelserne.

Statsfængslet har ved e-mail af 21. november 2010 til direktoratet supplerende oplyst følgende:

’Ved modtagelsessamtalen få dage efter, at den indsatte er ankommet til fængslet, bliver denne spurgt om skolegang og arbejdserfaring. En lærer orienterer om skolen, og hvis den indsatte ønsker skolegang, vil han efterfølgende ved hjælp af et interviewskema blive testet. Herved afdækkes hans forudsætninger samt evt. behov for ordblindeundervisning eller anden specialundervisning. Derefter bliver indsatte screenet i matematik, læsning samt diktat. Oplysningerne videregives til de relevante lærere.

Der orienteres endvidere om fængslets forskellige arbejdspladser, og den indsatte bliver spurgt, hvad han kunne tænke sig at beskæftige sig med under afsoningen. Såfremt der ikke er plads der, hvor indsatte ønsker at arbejde, bliver han skrevet på venteliste.’

Direktoratet kan henholde sig til statsfængslets svar.”

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det blev under inspektionen oplyst at der var planer om indretning af et nyt værksted, og at det var besluttet at det store montageværksted skulle omdannes til et kreativt værksted. Jeg bad i rapporten statsfængslet om at oplyse om disse planer nu er ført ud i livet.

Statsfængslet har oplyst at planerne er blevet ændret siden tidspunktet for inspektionen: Det daværende montageværksted er omdannet til serviceafdeling og depot, de kreative aktiviteter er nu forankret i skolen, som har idræt, billedkunst og andre musiske fag på programmet, mens ideen med det kreative værksted delvist er iværksat i lokalerne ved siden af det daværende montageværksted (dog i en anden form).

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og går ud fra at det kreative værksted nu er kommet (helt) i gang.

Jeg kan i tilknytning til mine (generelle) bemærkninger i rapporten om det såkaldte kalkulationssystem oplyse at jeg den 1. marts 2011 har afsluttet sagen herom, og at jeg i den forbindelse bl.a. har anført følgende over for direktoratet:

”Jeg har noteret mig at det er direktoratets opfattelse at kalkulationssystemet er af altafgørende betydning for – overordnet – at skaffe beskæftigelse til kriminalforsorgens institutioner.

Samtidig må det imidlertid konstateres at indholdet af systemet indebærer nogle hindringer for at få enkeltopgaver til kriminalforsorgens institutioner. Et af hovedformålene med kalkulationssystemet er at beskytte danske arbejdspladser imod konkurrenceforvridende virksomhed. I det omfang arbejdsopgaver flyttes til udlandet, bliver dette formål naturligvis ikke tilgodeset.

Jeg forstår at selve anvendelsen af kalkulationssystemet indeholder en vis fleksibilitet i forhold til de enkelte ordrer som der kan være anledning til at tage ind til en institution, og at en række andre forhold spiller en rolle for muligheden for at sikre beskæftigelse til institutionerne (lagerkapacitet, stabilitet, markedsføring, transportforhold mv.).

Jeg forstår også at direktoratet mener at der hos nogle institutioner kan være en vis usikkerhed om anvendelsen af systemet, og at denne usikkerhed er søgt imødegået ved kursusaktivitet.

Efter min opfattelse rummer kalkulationssystemet nogle dilemmaer, men jeg finder ikke at have grundlag for at udtale mig nærmere om hvordan de hindringer der utvivlsomt ligger i systemet, kan imødegås sådan at der samlet set sker en forbedring af beskæftigelsessituationen.

På det foreliggende grundlag foretager jeg ikke videre vedrørende kalkulationssystemet. Jeg vil dog fortsat i forbindelse med inspektionsvirksomheden – hvor beskæftigelsen/fællesskab er et centralt emne – også have opmærksomheden rettet mod systemet.”

Ad 6.5. Købmanden

Jeg tog i rapporten til efterretning at statsfængslet løbende vil kontrollere priserne i købmandens butik. Jeg gik samtidig ud fra at statsfængslet i forbindelse med dette arbejde ville kontrollere om købmanden overholder reglerne om prismærkning – og herunder om købmanden sælger varer i butikken efter datoen for sidste salgsdag.

Jeg bad endvidere statsfængslet om at oplyse hvornår priserne sidst var kontrolleret og med hvilket resultat.

Statsfængslet har oplyst at fængslet primo 2010 har skiftet købmand, at der er gennemført en prisundersøgelse (også) i forhold til den nuværende købmand, og at prisundersøgelsen har været forelagt de indsattes købmandsudvalg.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg har under henvisning til det nye kontraktforhold og til statsfængslets oplysning om at prisundersøgelsen i forhold til den nuværende købmand har været forelagt de indsattes købmandsudvalg, ikke gentaget min anmodning om underretning om resultatet af prisundersøgelsen.

Ad 6.7. Talsmandsordningen og dennes funktion

Jeg bad i rapporten statsfængslet om en udtalelse om talsmandsordningen og dennes funktion – herunder om hvorledes ordningen fungerer på fængslets særafdelinger.

Statsfængslet har oplyst følgende:

”Der henvises til vedlagte regelsæt af 28. oktober 2008 vedrørende talsmandsordningen i fængslet.

Det bemærkes, at der p.t. foruden en fællestalsmand, en udlændingetalsmand og en fritidstalsmand er valgt talsmænd på alle fængslets afdelinger bortset fra behandlingsafdelingen, J (i regelsættet benævnt som Kongens Ø) og efterbehandlingsafdelingen, D1.

Der afholdes så vidt muligt møder mellem talsmændene og ledelsen som nævnt i punkt 10. I en periode fra efteråret 2009 til sommeren 2010 ønskede de indsatte ikke at deltage i sådanne møder. Fra juni 2010 er møderne genoptaget og afholdt med jævne mellemrum. Det er endvidere indskærpet, at der jævnligt bør holdes møde mellem afdelingens talsmand/-mænd og afdelingsledelsen som nævnt i punkt 12.

Det vedlagte regelsæt er nu under revision blandt andet for at bringe det i overensstemmelse med den aktuelle afdelingsstruktur.”

Om fællestalsmandens (manglende) mulighed for at komme på særafdelingerne har statsfængslet i e-mailen af 3. december 2010 supplerende oplyst følgende:

”Behandlingsafdelingen (afd. J) og efterbehandlingsafdelingen (afd. D1) kan som alle andre afdelinger vælge en talsmand og suppleant blandt afdelingernes indsatte. For begge afdelinger gælder, at afdelingsledelsen og behandlerkorpset finder det meget vigtigt, at de indsatte i behandling - for at minimere risikoen for eksponering for narkotika - er separeret fra fængslets øvrige afdelinger. Følgelig kan disse indsatte ikke deltage i møder med talsmandsgruppen og fællestalsmændene har ikke adgang til afdelingerne.

Gennem tiden har afd. J og afd. D1 efter sigende ikke ønsket at vælge talsmænd. Til gengæld har der altid været en tradition for at afdelingsledelsen mødes regelmæssigt med de indsatte, ligesom der er et tæt forhold mellem ansatte og indsatte i almindelighed.

Affødt af ombudsmandens rapport har afdelingsledelsen tilkendegivet, at samarbejdet med de indsatte vil blive mere formaliseret med en sikring af, at der vælges talsmænd og føres samtaler med disse.”

Direktoratet har henholdt sig til det som statsfængslet har anført.

Jeg har noteret mig det anførte.

Jeg har som bilag modtaget statsfængslets regelsæt (fra oktober måned 2008).

Jeg beder statsfængslet om et eksemplar af det reviderede regelsæt.

Ad 7.1. Udvidelse af åbningstiden for det fælles køkken på afdeling B 2

Under den afsluttende samtale med ledelsen blev det oplyst at ledelsen havde lovet en anden indsat på B 2 end de indsatte som jeg havde samtale med under inspektionen, et skriftligt svar på hans spørgsmål til ledelsen om en udvidelse af forsøgsordningen. Og jeg bad på den baggrund statsfængslet om at sende mig en kopi af svaret til denne indsatte.

Statsfængslet har beklaget at det af forskellige grunde ikke har været muligt at finde en kopi af svaret. Statsfængslet har henvist til det manglende navn på den indsatte, den tid der er gået siden inspektionen og udskiftning i personalet.

Direktoratet har supplerende oplyst at statsfængslet efterfølgende har oplyst over for direktoratet at de indsatte på nuværende tidspunkt har adgang til køkkenfaciliteterne på afdeling B 2 4 dage om ugen fra kl. 16.00 til kl. 20.30 (tirsdag, onsdag, lørdag og søndag).

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder at køkkenet nu er åbent 4 gange om ugen i forhold til de tidligere 3 gange.

**Ad 8. Besøgsforhold mv. –
herunder besøgendes indlevering af effekter til de indsatte**

Under henvisning til et opslag i juni måned 2010 på statsfængslets hjemmeside hvor efter bookingproblemerne endnu ikke var løst, bad jeg om oplysninger om status på arbejdet med at få problemerne løst.

Statsfængslet og direktoratet har givet forskellige tekniske forklaringer på de lange svartider ved bestilling af besøg i Statsfængslet i Vridsløselille i forhold til andre (delvist) sammenlignelige institutioner. Svarene er ikke helt overensstemmende – dette gælder navnlig spørgsmålet om hvorvidt den tekniske opbygning af besøgsadministrationen i Statsfængslet i Vridsløselille kan sammenlignes med andre af kriminalforsorgens institutioner.

Jeg har noteret mig at det fremgår af direktoratets oplysninger at svartiderne er blevet forbedret med 30-40 pct. efter at en alvorlig fejl på to switchporte i statsfængslets edb-system er blevet rettet.

Jeg har samtidig noteret mig at også direktoratet stadig anser svartiderne for at være problematiske, men at det er direktoratets vurdering at fordelene i form af en forbedret svartid ved at fjerne tilhørsforholdene i besøgsmodulet langt fra opvejer ulemperne herved. Direktoratet har særligt henvist til de sikkerhedsmæssige problemer der ville følge heraf.

Jeg går ud fra at ikke alene Statsfængslet i Vridsløselille, men også direktoratet fortsat er opmærksom på problemet med lange svartider i besøgsmodulet, men foretager mig på det foreliggende grundlag ikke mere på dette punkt.

Om de besøgendes mulighed for at indlevere effekter samtidig med aflæggelse af besøg bekræftede ledelsen under inspektionen at dette tidligere havde kunnet lade sig gøre. At dette ikke længere var muligt, var ressourcemæssigt begrundet. Ledelsen henviste herved til den tid det tager at registrere og undersøge det indleverede. Ledelsen henviste samtidig til at de besøgende har mulighed for at sende effekterne til de indsatte med posten.

På baggrund af ledelsens henvisning til postvæsenet foreslog jeg under inspektionen at ledelsen stiller en "postkasse" op ved besøgsafdelingen (eller et andet sted på statsfængslets område) der kunne gøre det muligt for de besøgende at indlevere deres effekter når de nu alligevel var i statsfængslet på besøg. Jeg henviste til at en så-

dan ordning ville gøre det muligt for statsfængslet tidsmæssigt at adskille registreringen og undersøgelsen fra selve indleveringen, og at ordningen ville virke som om de besøgende rent faktisk havde sendt de indleverede effekter med posten.

Ledelsen lovede at overveje forslaget, og jeg bad i rapporten statsfængslet om at oplyse om resultatet af overvejelserne.

Statsfængslet har oplyst at have indført en ordning

”hvorefter de besøgende kan indlevere effekter i en pose, som plomberes. Effekterne bliver efterfølgende, efter behørig visitation og registrering, udleveret til den indsatte.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad 9.1. Arbejds miljø, jf. Arbejdstilsynets påbud af 19. september 2006

Det fremgik af det skriftlige materiale som jeg havde modtaget, at Arbejdstilsynet havde påbudt statsfængslet at bruge en autoriseret rådgiver til løsning af fængselsfunktionærernes psykiske arbejdsmiljøbelastninger. Det fremgik endvidere at påbuddet i 2008 var tiltrådt af Arbejds miljøklagenævnet.

På inspektionstidspunktet var COWI A/S i gang med en afdækning af personaleforholdene ved en række fokusgruppemøder, og jeg bad i rapporten statsfængslet om oplysninger om tilsynssagens videre forløb.

Statsfængslet har oplyst at statsfængslet i januar måned 2010 bistået af COWI A/S har afreporteret til Arbejdstilsynet – herunder i form af en handleplan som danner grundlag for det fortsatte arbejde med at efterkomme tilsynets påbud. Statsfængslet har endvidere vedlagt og henvist til rapporten og handleplanen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har gennemgået rapporten og handleplanen og har noteret mig det oplyste.

Det fremgår af handleplanen at "[o]rdringen med registrering af vold og trusler evalueres i 3. kvartal 2010."

Jeg beder statsfængslet om at oplyse resultatet heraf.

Ad 9.2. Sygefravær - langtidssygemeldinger

Jeg bad i rapporten statsfængslet om aktuelle oplysninger om antallet af langtidssygemeldinger.

Statsfængslet har i sit svar bl.a. henvist til en graf over udviklingen i fængslets sygefravær fra december måned 2007 til juli 2010 (kort sygefravær, langt sygefravær (over 27 dage) og samlet). Statsfængslet har endvidere med henvisning hertil oplyst at det samlede antal sygedage pr. medarbejder i juli måned 2010 var 23,2 dage (heraf et langtidsfravær på 13,4 dage), og at de tilsvarende tal på tidspunktet for inspektionen (november måned 2008) var 32,3 dage (heraf et langtidsfravær på 22,4 dage).

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Jeg har endvidere noteret mig at der i forbindelse med afrapporteringen til Arbejdstilsynet, jf. pkt. 9.1 ovenfor, er nævnt et fald i antallet af fraværsdage på 30 pct.

Ad 9.3. Rekrutteringsproblemer

Det blev under inspektionen oplyst at der da var ca. 15 ubesatte stillinger i statsfængslet, og jeg bad i rapporten om oplysning om problemets aktuelle omfang (og tal).

Statsfængslet har oplyst at forbedrede rekrutteringskampagner (og en central rekruttering af fængselsbetjentelever) kombineret med den faldende beskæftigelse i samfundet som helhed, har bevirket en markant stigning i interessen for og søgning af job inden for alle stillingskategorier. Statsfængslet har endvidere oplyst at dette, sammen med et næsten ikke-eksisterende frafald blandt det uniformerede personale, har medført at rekrutteringsproblemet ikke (længere) eksisterer.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 10. Møde med statsfængslets socialrådgivere

Jeg bad statsfængslet om at oplyse om det er lykkedes at indfri kravene i resultatkontrakten for 2008 (inspektionstidspunktet) om at mindst 50 pct. af de indsatte med straf i mere end 4 måneder skulle have bolig og mindst 40 pct. være i beskæftigelse ved løsladelsen.

Jeg bad endvidere direktoratet om at redegøre for resultatet af arbejdet med at få anbefalingerne i projektet "God løsladelse" implementeret.

Statsfængslet har oplyst – og direktoratet har henholdt sig til – at der ved den seneste status (2. kvartal i 2010) var 62 pct. af de indsatte som havde bolig ved løsladelsen, og 61 pct. som var i beskæftigelse ved løsladelsen.

Jeg har noteret mig resultatet.

Direktoratet har om implementeringen af "God løsladelse" oplyst følgende:

Baggrund:

Den 1. januar 2006 startede Kriminalforsorgen sammen med Beskæftigelsesministeriet og Socialministeriet, under ledelse af Servicestyrelsen, et nyt projekt om bedre sagsbehandling, "Projekt God Løsladelse". Projektet gik ud på at styrke samarbejdet mellem Kriminalforsorgen og de kommunale myndigheder i forbindelse med udslusning og løsladelse af indsatte. Projektet skulle samtidig udvikle og afprøve metoder i god sagsbehandling ved løsladelse samt fremkomme med forslag til den gode løsladelse.

Med baggrund i projektet udgav Servicestyrelsen – med et års forsinkelse – i september 2009 rapporten "Projekt God Løsladelse". Rapporten indeholder en række anbefalinger, en konkret køreplan for, hvordan arbejdet med den gode løsladelse bør se ud, "Køreplan for god løsladelse", samt en beskrivelse af de barrierer for samarbejdet, som projektet identificerede.

Kriminalforsorgen har i forbindelse med flerårsaftalen for 2008 - 2011 forpligtet sig til at arbejde videre med "Køreplan for god løsladelse" og implementere anbefalingerne fra Servicestyrelsens rapport.

Implementering:

I forbindelse med opfølgning på rapporten fra Servicestyrelsen er følgende tiltag iværksat:

1. Det er fra Direktoratet for Kriminalforsorgen udmeldt, at Kriminalforsorgens institutioner fra 1. april 2010 skal arbejde efter metoden "Køreplan for god løsladelse".
2. Der er nedsat et team i Direktoratet for Kriminalforsorgen, der arbejder med at indgå samarbejdsaftaler med landets kommuner med henblik på at sikre helhed og sammenhæng i indsatsen omkring løsladelse, herunder at der sker en koordinering af handleplaner. Samarbejdsaftalerne indgås mellem Kriminalforsorgen som helhed og hver af de enkelte kommuner. Det skal anføres, at kommunerne ikke er forpligtet til at indgå samarbejdsaftaler, men at Kriminalforsorgen vil tilstræbe, at der indgås aftaler med så mange af landets kommuner som muligt. Arbejdet med at indgå samarbejdsaftaler er påbegyndt i 2010, og de første seks samarbejdsaftaler er nu indgået, herunder med København og Århus.
3. Der er i satspuljeaftalen for 2011 afsat midler til, at Kriminalforsorgen kan arbejde mere intensivt videre med opfølgningen på Servicestyrelsens rapport. Det tilstræbes således, at arbejdet med at indgå samarbejdsaftaler med kommunerne intensiveres over det næste års tid.
4. Teamet i Direktoratet for Kriminalforsorgen arbejder endvidere med de barrierer, som rapporten fra Servicestyrelsen påpegede som en mulig hindring for samarbejdet såvel internt i Kriminalforsorgen og eksternt i forhold til kommunerne. Eksempler på dette arbejde er udarbejdelse af en standardformular til brug for koordineringsarbejdet med kommunerne og afholdelse af temadag for alle Kriminalforsorgens institutioner med henblik på et fælles løft af arbejdet med den gode løsladelse.
5. Direktoratet for Kriminalforsorgen udsendte den 15. november 2010 en mail og infopakke til Kriminalforsorgens institutioner og diverse interessenter, herunder de kommuner der er indgået samarbejdsaftale med, indeholdende information om arbejdet med "God løsladelse". Infopakken indeholder en grundig information om arbejdet med at følge op på Servicestyrelsens rapport, og infopakken vil blive fulgt op med løbende information til involverede parter. Link: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Default.aspx?ID=1319>

Også dette har jeg noteret mig.

**Ad 11.   Indsattes håndbog –
                    vejledning om klage til Folketingets Ombudsmand**

Jeg anførte i rapporten at statsfængslets klagevejledning i håndbogen kan læses således at ombudsmanden alene kan behandle klager over eventuelle sagsbehandlingsspørgsmål i en sag; dvs. de rent formelle spørgsmål som er knyttet til sagen og dens afgørelse, men ikke de materielle spørgsmål i sagen.

Jeg anførte endvidere at hvis en indsat som ønsker at klage over direktoratets afgørelse i en sag, læser klagevejledningen som indeholdende en sådan kompetencebegrænsning, vil den indsatte måske afholde sig fra at benytte sig af denne mulighed for at klage. Og jeg bad om statsfængslets – og Direktoratet for Kriminalforsorgens – bemærkninger til det anførte.

Statsfængslet har bemærket at det på ingen måde har været hensigten at give de indsatte et skævt billede af ombudsmandens kompetence, men at klagevejledningen er et forsøg på at give en forenklet beskrivelse af kompetencen. Statsfængslet har endvidere oplyst at teksten vil blive ændret ved fjernelse af det sidste punktum i den citerede tekst (dvs. at følgende passus forsvinder: "Ombudsmanden kan ikke ændre en afgørelse, men tager stilling til, om sagen er korrekt behandlet").

Direktoratet har anført at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

Jeg forstår dette således at direktoratet ikke har bemærkninger til at sætningen udgår. Jeg tager med denne bemærkning det anførte til efterretning.

Ad 12.1.2.   Retsgrundlag (anbringelse i sikringscelle)

Jeg omtalte den nugældende sikringsmiddelbekendtgørelse som bekendtgørelse nr. 67 af 14. januar 2010 og den nugældende sikringsmiddelvejledning som vejledning nr. 5 af 19. januar 2010. Der er (og var også på det tidspunkt) rettelig tale om bekendtgørelse nr. 791 af 25. juni 2010 og vejledning nr. 48 af 28. juni 2010. Dette forhold har dog ikke haft betydning for min gennemgang af sagerne da beslutningerne om anbringelse i sikringscelle i alle tilfælde var truffet før de nugældende regler trådte i kraft.

Ad 12.1.4. Begrundelse mv.

Jeg nævnte at Direktoratet for Kriminalforsorgen i sagen om min inspektion af Arresthuset i Aalborg i 2003 var blevet gjort opmærksom på at vejledningen om anvendelse af sikringsmidler i fængsler og arresthuse ikke – som det er tilfældet ved observationscelleanbringelse – angav hvad begrundelsen skal indeholde. Da de vejledninger som direktoratet senere har udsendt, fortsat ikke indeholdt en angivelse af hvad begrundelsen skal indeholde, bad jeg direktoratet om at oplyse hvilke overvejelser direktoratet havde foretaget sig vedrørende angivelse af krav til begrundelsens indhold ved udstedelsen af vejledning nr. 2 af 2. januar 2006. (For god ordens skyld bemærker jeg at der heller ikke er en sådan angivelse i vejledning nr. 48 af 28. juni 2010).

Direktoratet har oplyst at den udførlige beskrivelse af kravene til begrundelsens indhold i vejledningen om udelukkelse fra fællesskab formentlig er medtaget i denne vejledning på grund af de særlige sagsbehandlingsregler der følger af forvaltningslovens § 9, stk. 4 (som jeg også nævnte i den endelige rapport). Direktoratet har anført at beskrivelsen sikrer opmærksomhed på at der skal udfærdiges notat til sagen i sager om udelukkelse, og at dette notat skal opfylde kravene i forvaltningslovens § 24, også selv om den indsatte efter forvaltningslovens § 9, stk. 4, ikke har adgang til aktindsigt i sagen.

Direktoratet har videre anført at direktoratet ikke har fundet det nødvendigt at medtage en sådan udtrykkelig beskrivelse af begrundelseskravet i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 12.1.6. Kompetence mv.

Der var ikke blandt det materiale som jeg havde modtaget fra Statsfængslet i Vridsløselille, interne retningslinjer om anbringelse i sikringscelle, herunder om delegation af kompetence i disse sager. I forbindelse med opfølgningen på ombudsmandens sidste inspektion af Statsfængslet i Vridsløselille sendte fængslet en lokal instruks af 30. maj 2002 om anvendelse af sikringscelle der bl.a. indeholder kompetenceregler, og i forbindelse med min senere inspektion den 11. november 2004 af arrestafdelingen i Statsfængslet i Vridsløselille modtog jeg en instruks af 24. juli 2002 til personalet om interne kompetenceforhold der også omfatter anbringelse i sikringscelle.

Jeg bad om at få oplyst om der forelå nye eller reviderede instrukser. Hvis det var tilfældet, bad jeg om kopi heraf.

Statsfængslet har oplyst, at det ikke er tilfældet. De instrukser som fængslet tidligere har udleveret, er således fortsat gældende.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Beslutningen om anvendelse af fiksering blev i 1 tilfælde truffet af anden end den der traf beslutningen om anbringelse i sikringscelle. Beslutningen om fiksering blev truffet af en overvagtmaster, mens beslutningen om anbringelse blev truffet af en fængselsfunktionær.

Jeg bad om at få oplyst hvorfor det ikke var overvagtmasteren der traf begge beslutninger i dette tilfælde (en anbringelse den 17. august 2007).

Direktoratet har citeret fængslets udtalelse. I dette citat er oplyst følgende:

"Af sikringscellerapport den 17. august 2007 fremgår det af det afsnit, der beskriver episoden, at det er ff. [A] der træffer afgørelse om indtrængen på celle med brug af gas og efterfølgende anbringelse i sikringscelle. I rapportens pkt. vedrørende 'Medarbejder der traf beslutning om anbringelse' er det [A], overvagtmaster, der er anført som beslutningstager. Det skal oplyses, at pågældende beslutningstager er overvagtmaster og dermed en leder, der har beslutningskompetence i den konkrete sag. Det er således fejlagtigt anført i rapportens beskrivende del, at [A] er ff. (fængselsfunktionær).

Ved ankomst til sikringscellen er vagthavende overvagtmaster også kommet til stede ved sikringscellen. Da den overvagtmaster, der i første omgang traf beslutning om anbringelsen i sikringscellen, tog aktiv del i hele episoden op til anbringelsen i sikringscelle, er det naturligt – når det er muligt, eller (...) der konkret er brug for det – at en anden leder træffer beslutning om, hvorvidt der skal ske fiksering."

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Under punktet "Medarbejder der traf beslutning om anbringelse" i rapporten er den pågældende fængselsfunktionær ikke anført som overvagtmaster, men som fængselsfunktionær. Jeg har noteret mig at den pågældende imidlertid var overvagtmaster, og jeg har ligeledes noteret mig det oplyste om baggrunden for at det var en anden overvagtmaster der traf beslutningen om fiksering. Jeg har ingen bemærkninger hertil.

I 3 tilfælde blev beslutningen om anbringelse (også) truffet af en leder der i de 2 tilfælde også blev underrettet om anbringelsen, mens en anden leder blev underrettet i det sidste tilfælde.

Jeg gik ud fra at også den leder der traf afgørelsen om anbringelse i det sidste tilfælde, havde kompetence til at træffe afgørelser herom, og at der således i ingen af de 3 tilfælde var tale om (efterfølgende) underretning efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Jeg bad om fængslets bemærkninger hertil og til det forhold at der var notat om underretning af personer der selv traf afgørelsen i sagen.

Direktoratet har også vedrørende dette forhold citeret fængslets udtalelse hvori fængslet har oplyst følgende:

"I fængslets udarbejdede instruks om anvendelse af sikringscelle af 30. maj 2002, pkt. 2, er der nævnt den persongruppe, der har kompetence til at træffe beslutning om anbringelse i sikringscelle. Når en person fra denne persongruppe træffer beslutning om anbringelse i sikringscelle, skal der kun ske underretning til inspektion eller bagvagt i tilfælde, hvor fiksering strækker sig ud over 6 timer. Der skal endvidere ske underretning til inspektion eller bagvagt i de tilfælde, hvor anbringelse i sikringscelle uden fiksering strækker sig ud over 12 timer. Begge dele jf. pkt. 11 i samme instruks.

I ombudsmandens ovenfor nævnte konkrete sag er der tale om, at det er personer med den nødvendige beslutningskompetence, der har truffet beslutning om anbringelse i sikringscelle, hvorfor et notat til underretning, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2, vurderes at være overflødig."

Direktoratet har henholdt sig til fængslets udtalelse "hvorefter beslutningerne i de konkrete sager er truffet af en efter § 2, stk. 1, kompetent person, hvorefter underretning i medfør af bekendtgørelsens § 2, stk. 2, ikke er nødvendig". Direktoratet er samtidig gået ud fra at fanebladet om underretning i klientsystemets sikringscelle-modul derfor er udfyldt ved en fejl.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I 1 tilfælde blev der givet underretning næsten et døgn efter anbringelsen. Selv om der var tale om et enkeltstående tilfælde, bad jeg fængslet om at oplyse årsagen til den – meget – sene underretning i dette tilfælde (en anbringelse den 28. januar 2007).

Fængslet har hertil oplyst følgende (jf. citat i direktoratets udtalelse):

"I sidstnævnte tilfælde bliver den indsatte afhentet i Arresthuset i Køge og anbragt i sikringscelle i Statsfængslet i Vridsløselille. Indsatte bliver fikseret, og beslutning om anbringelse og fiksering er truffet af overvagtimester. Der skal således ske underretning til inspektion eller bagvagt, når fiksering strækker sig ud over 6 timer. Det er således en fejl, at der i dette enkeltstående tilfælde først sker underretning kl. 20.00 den efterfølgende dag, hvilket er beklageligt."

Direktoratet har udtalt at direktoratet ligeledes finder det beklageligt at den konkrete underretning først er givet så sent. Direktoratet har i øvrigt henvist til direktoratets generelle bemærkning til inspektionsrapportens afsnit 12 sidst i direktoratets udtalelse. Heri har direktoratet anført følgende:

"Generelt for området vedrørende sikringscelle- og observationscelleanbringelse har ombudsmanden konstateret en række fejl. Statsfængslet har i varierende grad beklaget disse fejl, hvilket direktoratet, som det fremgår, ligeledes har gjort.

Direktoratet har på baggrund heraf anmodet statsfængslet om snarest at udarbejde en plan for kvalitetssikring af sagsbehandlingen på dette område. Direktoratet har anmodet at få planen tilsendt, når den foreligger.

Ombudsmanden vil herefter modtage planen."

Jeg har noteret mig at den der traf beslutning om anbringelse, var overvagtimester og ikke fængselsfunktionær som angivet i rapporten, og at der således ikke var tale om underretning efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2, men efter de interne regler.

Jeg har endvidere noteret mig at det er en fejl at der først skete underretning efter disse regler så sent i dette tilfælde, og at fængslet har beklaget denne fejl. Jeg er enig i at det er beklageligt at de interne regler om underretning ikke blev overholdt i sagen.

Til slut i denne opfølgingsrapport har jeg noteret mig det som direktoratet har anført i det citerede afsnit, som direktoratet i øvrigt har henvist til.

Jeg bad om at få oplyst om (alle) de fængselsfunktionærer der havde truffet beslutning om ophør, havde kompetencen til at træffe beslutning herom. Beslutningen var i 2 af

de i alt 4 tilfælde truffet af samme (og den lige nævnte) funktionær der i det ene tilfælde (en anbringelse den 21. april 2007) var omtalt som vagthavende.

Fængslet har hertil udtalt følgende:

"I sikringscellerapport af den 21. april 2007 fremgår det, at beslutning om ophør er truffet af [A]. Vedkommende er overvagtimester og dermed kompetent til at træffe afgørelse om ophør af anbringelsen. Pågældende overvagtimester er i Kriminalforsorgens Klientssystem, hvori rapporterne er skrevet, ikke opdateret for så vidt angår hans titel. Dette medfører, at pågældende i observationsarket til sikringscellen fejlagtigt bliver noteret som værende fængselsfunktionær. Angivelsen af hans navn og titel sker i observationsarket pr. automatik på baggrund af medarbejderens log. Beslutning om ophør af sikringscelle er således truffet af en medarbejder, der har kompetence til at træffe beslutning om ophør af sikringscelle.

I sikringscellerapport af 27. august 2007 er der tale om samme medarbejder som ovenfor nævnt. Pågældende er på beslutningstidspunktet overvagtimester og er således kompetent til at træffe beslutning om ophør af sikringscelle.

I sikringscelle[rapport] af 17. august 2007 er der tale om en medarbejder, der er fængselsfunktionær, og som på beslutningstidspunktet om ophør af sikringscelle ikke havde funktion af overvagtimester. I dette tilfælde havde det været korrekt, at vagthavende eller anden overvagtimester på fængslet havde truffet beslutning om ophør af sikringscelle. Det skal dog nævnes, at pågældende medarbejder er en ældre meget erfaren fængselsfunktionær, der har stort kendskab til observation af indsatte i observations- og sikringscelle. Pågældende medarbejder er meget faglig kompetent og har gennem en årrække været tilknyttet afdeling med tilhørende sikringscelle.

I sikringscelle[rapport] af 8. maj 2008 er der tale om en medarbejder, der er fængselsfunktionær, men på beslutningstidspunktet om ophør af sikringscelle var rettet området som vagthavende for fængslet og derfor var kompetent til at træffe beslutning om ophør af sikringscelle."

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I forbindelse med opfølgningen på den sidste inspektion af Statsfængslet i Vridsløselille oplyste fængslet at der ville ske en styrkelse af kontrollen med om gældende regler er overholdt ved anbringelser i sikringscelle og observationscelle "idet rapporterne nu gennemgås af både personale- og sikkerhedskonsulenten og viceinspektøren". Statsfængslet bemærkede i den forbindelse at fængslet som bruger af klientsystemet ikke længere behøver at afvente en eventuel cirkulationsrunde af rapporter mv., men kan se rapporterne direkte i klientsystemet, og at fængslet ville gennemse rapporterne når fængslet ved den daglige gennemgang af døgnrapporten så at der havde været en sikringscelleanbringelse.

Da det kun fremgik at rapporterne i 2 tilfælde havde været gennemset af en leder (sikkerhedschefen), bad jeg om oplysning om hvorvidt der var sket ændring i tilsynet i forhold til det der blev oplyst i forbindelse med opfølgningen på inspektionen i 2000.

Statsfængslet har oplyst at fængslet ikke har ændret praksis i forhold til det som fængslet oplyste i forbindelse med inspektionen i 2000. Bortset fra at der er sket udskiftning af sikkerhedschefer, kan fængslet ikke forklare hvorfor der ikke i tilfredsstillende omfang er sket gennemsyn af rapporterne. Fængslets ledelse har nu skærpet tilsynet med rapporter der er udarbejdet i forbindelse med anbringelse i observationscelle og sikringscelle, og har i den forbindelse over for personalet indskærpet gældende procedurer.

Direktoratet har anført følgende:

"Direktoratet kan oplyse, at direktoratet i forbindelse med ombudsmandens inspektion i år 2000 udtalte, at det generelt var direktoratets opfattelse, at ombudsmandens gennemgang af rapporter på sikringscelle- og observationscelleområdet viste, at der var behov for en højnelse af kvaliteten på området. Direktoratet bad derfor fængslet om at oplyse, hvordan man ville tilrettelægge dette arbejde, og hvilke konkrete tiltag (f.eks. undervisning af personale, lokale instrukser, kontrol af rapporter m.v.) der ville blive iværksat.

Statsfængslet oplyste hertil, at der nu var udarbejdet instrukser om henholdsvis anvendelse af observationscelle og sikringscelle. Ved udarbejdelsen af instrukserne var der blandt andet taget højde for de kommentarer, der er fremkommet i direktoratets brev til fængslet af 19. november 2001 og i ombudsmandens opfølgingsrapport af 19. februar 2002.

Fængslet oplyste videre, at der ville ske en styrkelse af kontrollen med, om gældende regler var overholdt ved anbringelser i sikringscelle og observationscelle, idet rapporterne nu blev gennemgået af både personale- og sikkerhedskonsulenten og viceinspektøren. Statsfængslet bemærkede i den forbindelse, at man ikke længere behøvede at afvente en eventuel cirkulationsrunde af rapporter m.v., idet man som bruger af Klientssystemet direkte kan gå ind og se rapporter m.v. i Klientssystemet. Statsfængslet oplyste endelig, at man beklagede de fejl, der havde været på området, og udtrykte som sin opfattelse, at kvaliteten på observations- og sikringscelleområdet fremover ville blive højnet.

Direktoratet finder det på den baggrund meget kritisabelt, at den styrkelse af kontrollen med rapporterne om anbringelse i observationscelle og sikringscelle, som fængslet i 2002 meddelte at have sat i værk, ikke har fungeret tilfredsstillende. Direktoratet har meddelt statsfængslet dette.”

Jeg er enig med direktoratet i at det er beklageligt at den styrkelse af kontrollen med rapporter om anbringelse i sikrings- og observationscelle som fængslet satte i værk i 2002, ikke har fungeret tilfredsstillende. Jeg har noteret mig at direktoratet har gjort fængslet bekendt med sin opfattelse.

Jeg har endvidere noteret mig at fængslet har skærpet tilsynet og har indskærpet de gældende procedurer over for personalet, og jeg går herefter ud fra at kontrollen nu fungerer tilfredsstillende.

Ad 12.1.9. Lægetilkald og lægetilsyn

Lægetilsyn fandt i 1 tilfælde sted mere end 3½ time efter anbringelsen. Der var ikke notat om tidspunktet for lægetilkald og (derfor) heller ikke notat om genkald.

Selv om der var tale om et enkeltstående tilfælde, bad jeg fængslet om at oplyse årsagen til det (meget) sene lægetilsyn i dette tilfælde. Jeg bad i den forbindelse også om oplysning om hvornår der skete tilkald af læge.

Statsfængslet har oplyst følgende:

”Fængslet har fast tilknyttet læge på mandage, onsdage og fredage. Den 17. august 2007 var en fredag, og der var derfor en læge på fængslet på tidspunktet for anbringelsen i sikringscellen. Fængslet har konkret undersøgt og konstateret, at lægen var til stede på fængslet den 17. august 2007. Vagthavende overvagtme-

ster den 17. august 2007 har overfor fængslet oplyst, at normalproceduren for anbringelse i sikringscellen og tilkald af læge blev fulgt den 17. august 2007.

Der blev således foretaget lægekald i umiddelbar forlængelse af anbringelsen i sikringscellen. Oplysninger om anbringelsen og indsattes tilstand blev oplyst til læge/sygeplejerske af personalet på afdelingen. Lægen har herefter besluttet, at det egentlige lægetilsyn kunne afvente og gennemføres som oplyst i rapporten. Af rapport dateret den 17. august 2007 underskrevet af (...) fremgår det, at lægetilkald blev foretaget kl. 09.30."

Direktoratet har henvist til det som direktoratet har anført senere i udtalelsen om at fængslet nu vil udarbejde retningslinjer om "genkald" til instrukserne om anvendelse af sikringscelle og observationscelle.

Jeg har noteret mig at der på tidspunktet for anbringelsen i sikringscelle i det konkrete tilfælde var en læge til stede i fængslet, og at lægen (ifølge en anden rapport af samme dag) blev tilkaldt kl. 9.30, dvs. samtidig med anbringelsen i sikringscelle; det manglende notat i sikringscellerapporten om tidspunktet for tilkald af læge anser jeg som nævnt i rapporten for et enkeltstående tilfælde af forglemmelse.

Jeg har endvidere noteret mig at der i forbindelse med tilkaldet blev videregivet oplysninger om den indsattes tilstand, og at det var lægen der herefter besluttede at lægetilsyn kunne vente.

Som nævnt i rapporten har ombudsmanden tidligere (i forbindelse med inspektion af Statsfængslet i Horsens) taget til efterretning at det er i overensstemmelse med reglerne i det tidligere gældende sikringscellecirkulære at der kan gå op til 2 timer før lægetilsyn finder sted.

Selv om jeg ikke har forudsætninger for at tage stilling til den lægefaglige vurdering som fængslets læge foretog med hensyn til tidspunktet for gennemførelsen af lægetilsynet, er det derfor min umiddelbare opfattelse at tidspunktet for gennemførelsen af lægetilsynet ikke er i overensstemmelse med (formålet bag) reglerne om lægetilsyn med indsatte der er sikringscelleanbragte, jf. straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 5, for så vidt angår indsatte der er tvangsfikseret. Da der er tale om et enkeltstående tilfælde hvor der først er sket tilsyn meget lang tid efter tilkaldet af læge, foretager jeg mig dog ikke mere vedrørende dette forhold.

Medmindre det fremgik af eventuelle nye interne retningslinjer, som jeg havde spurgt til i rapporten, bad jeg desuden fængslet om at oplyse om det havde været overvejet at fastsætte retningslinjer for hvornår der skal ske genkald.

Statsfængslet har oplyst at det i pkt. 5 i fængslets interne instruks om anvendelse af sikringscelle er fastsat at fængslets vagthavende overvagtimester skal sikre at der straks tilkaldes læge i forbindelse med anbringelse i sikringscelle. Det fremgår ikke nøjagtigt af instruksens hvordan den vagthavende skal forholde sig hvis fængslet måtte opleve en situation hvor der er foretaget lægetilkald og aftalt et tilsynstidspunkt med læge, og lægen derefter udebliver. Statsfængslet vil derfor udarbejde retningslinjer i instruksens om genkald af læge.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har i øvrigt anført følgende:

”...

Direktoratet har (...) henledt statsfængslets opmærksomhed på, at ombudsmanden i forbindelse med sin inspektion af Anstalten ved Herstedvester den 2., 3. og 7. februar 2005 rejste spørgsmål om genkald under punktet 'Lægetilkald og lægetilsyn' i forbindelse med sikringscelleanbringelse.

Ombudsmanden anmodede dengang (...) om direktoratets bemærkninger til tidspunktet for genkald i en konkret sag, hvor det skete 1 time og 40 minutter efter det oprindelige tilkald.

Direktoratet bemærkede i denne forbindelse, at genkald af (vagt)læge skal ske efter en rimelig tid og anførte herudover følgende: 'Hvad der er rimelig tid, afhænger af en konkret vurdering idet der ved tilkald af vagtlæge oftest må påregnes en del ventetid. Afdelingspersonalet bør derfor med henblik på at vurdere behovet for genkald foretage et 'lægmands-skøn' over den indsattes helbredstilstand efter sikringscelleanbringelsen i de tilfælde, hvor vagtlægen ikke har oplyst noget om forventet ventetid. Direktoratet mener dog at 1 time og 40 minutter før der foretages genkald, er for lang tid.'

Ombudsmanden var enig heri og noterede sig det af direktoratet generelt oplyste.”

Jeg har noteret mig at fængslet vil fastsætte retningslinjer om genkald, og at direktoratet har henledt fængslets opmærksomhed på det der blev anført i forbindelse med inspektionen i 2005 af Anstalten ved Herstedvester. Jeg beder fængslet om at sende mig en kopi af instruksen når indføjelser er sket.

Jeg bad tillige om at få oplyst om det i forbindelse med første tilkald normalt oplyses hvor lang tid der forventes at gå før lægen kommer.

Statsfængslet har oplyst at vagthavende overvagtimester tilkalder læge og aftaler med lægen hvornår lægetilsyn vil blive gennemført. Hvis lægen er i fængslet, tager vagthavende kontakt til lægen, der bliver informeret om situationen og om den indsatte adfærd, helbredstilstand og andre oplysninger der kan have indflydelse på lægens beslutning om hvor hurtigt lægetilsyn skal ske.

Hvis der ikke er en læge til stede i fængslet, kontaktes en af lægerne på fængslets liste over læger. Vagthavende aftaler med lægen hvornår lægetilsyn vil blive gennemført. Også i denne situation vil lægen om muligt få oplysninger om indsatte adfærd, helbredstilstand mv. der kan have indflydelse på lægens beslutning om hvor hurtigt lægetilsyn skal ske.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 12.1.10. Fast vagt

Jeg bad fængslet om en udtalelse vedrørende det forhold at udpegningen af en fast vagt umiddelbart ikke sås at være sket i overensstemmelse med en tilkendegivelse fra direktoratet i brev af 9. maj 2003 til kriminalforsorgens institutioner herom (og fængslets indskærpelse i forbindelse med opfølgning i sagen om min inspektion af arrestafdelingen i fængslet).

Af det nævnte brev fremgår det at direktoratet ikke mener at en turnusordning hvor den enkelte funktionær kun varetager funktionen som fast vagt i en halv time ad gangen, på fuldt tilstrækkelig måde tilgodeser hensynet bag ordningen med fast vagt.

I sagen om min inspektion af arrestafdelingen i fængslet oplyste fængslet at inspektionen ved en tilføjelse i fængslets instruks om anvendelse af sikringscelle ville indskær-

pe over for personalet at en turnusordning hvor den enkelte funktionær kun varetager funktionen som fast vagt i en halv time ad gangen, ikke på fuld tilstrækkelig vis tilgodeser hensynet bag ordningen med en fast vagt. Fængslet har som tidligere nævnt oplyst at instruksen ikke er revideret, og en sådan tilføjelse fremgår (heller) ikke af den instruks som fængslet har sendt til direktoratet med e-mail af 14. januar 2011.

Statsfængslet har (i den supplerende udtalelse i e-mail af 14. januar 2011) oplyst at fængslet ikke på nuværende tidspunkt kan redegøre for om der har været en konkret anledning til at visse af de faste vagter har været af relativ kort varighed.

Direktoratet har udtalt at direktoratet finder det beklageligt at retningslinjerne i direktoratets brev af 9. maj 2003 ikke er iagttaget. Direktoratet har meddelt fængslet dette og har indskærpet indholdet af brevet over for fængslet.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at direktoratet har indskærpet indholdet af direktoratets brev af 9. maj 2003.

Det er beklageligt at fængslet ikke har foretaget den tilføjelse i instruksen som fængslet i sagen om inspektionen af fængslets arrestafdeling oplyste at fængslet ville foretage.

Ad 12.1.11. Tilsyn

Jeg bad om at få oplyst årsagen til at der ikke var nogen tilsynsnotater i 2 rapporter om anbringelser der varede henholdsvis 51 minutter og 3 timer.

Fængslet har beklaget at der ved en fejl ikke er foretaget notater om tilsyn i overensstemmelse med retningslinjerne herom i disse 2 sager.

Direktoratet har noteret sig at det skyldes fejl at der ikke er foretaget notater om tilsynet med de indsatte i de 2 konkrete sager. Direktoratet har udtalt at direktoratet finder det beklageligt. Direktoratet har i øvrigt henvist til direktoratets generelle bemærkning sidst i udtalelsen til inspektionsrapportens afsnit 12.

Også jeg har noteret mig at det skyldes en fejl at der ikke er foretaget notater om tilsyn, og jeg lægger således til grund at der har været tilsyn med de pågældende.

Jeg har endvidere noteret mig at direktoratet har udtalt kritik over for fængslet af at fængslet ikke har overholdt notatpligten.

Ad 12.1.12. Ophør og varighed af anbringelse og fiksering

Jeg bad om at få oplyst om der skete indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen om en anbringelse den 14. august 2007 hvor (anbringelsen og) fikseringen varede i mere end 24 timer.

Statsfængslet har beklaget meget at der "i dette enkeltstående tilfælde ikke er foretaget indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen."

Direktoratet har erklæret sig enig med fængslet i at det er meget beklageligt at der ikke er foretaget indberetning til direktoratet i dette tilfælde. Direktoratet har i øvrigt henvist til direktoratets generelle bemærkning til slut i udtalelsen til inspektionsrapportens afsnit 12.

Jeg er enig i at det er meget beklageligt at der ikke skete indberetning til direktoratet i dette tilfælde hvor fikseringen – som det eneste tilfælde blandt de modtagne sager – varede mere end 1 døgn.

Ad 12.2.1. Indledning (anbringelse i observationscelle)

Blandt de sikringscellerapporter som jeg havde modtaget, var der 4 rapporter hvoraf det fremgik at sikringscelleanbringelserne blev afløst af observationscelleanbringelse. Alle 4 anbringelser lå inden for den periode hvorfra jeg havde modtaget observationscellerapporter, men jeg havde kun modtaget observationscellerapporter om 3 af de 4 observationscelleanbringelser.

En af rapporterne om sikringscelleanbringelse omtalte også en forudgående anbringelse i observationscelle, men rapporten om denne anbringelse var heller ikke blandt det materiale som jeg har modtaget, selv om anbringelsen lå inden for den periode som rapporterne om anbringelse i observationscelle var fra.

Jeg bad om at få oplyst hvorfor jeg ikke har modtaget disse 2 observationscellerapporter. Idet jeg gik ud fra at der var udarbejdet rapporter om anbringelsen i observationscelle i begge tilfælde, bad jeg endvidere om at modtage rapporterne nu.

Statsfængslet har beklaget at der ved en fejl ikke er udarbejdet en observationscellerapport i disse tilfælde.

Direktoratet har noteret sig dette, og har udtalt at direktoratet finder det beklageligt. Også her har direktoratet henvist til direktoratets generelle bemærkning til slut i udtalelsen til inspektionsrapportens afsnit 12.

Jeg er enig i at det er beklageligt at der ikke er udfærdiget observationscellerapporter i disse tilfælde. Da jeg går ud fra at der er tale om et enkeltstående tilfælde, giver det mig ikke anledning til at foretage mig mere.

Ad 12.2.6.   Kompetence mv.

Der var ikke interne regler om brugen af observationscelle blandt det materiale som jeg havde modtaget fra Statsfængslet i Vridsløselille. I forbindelse med ombudsmandens sidste inspektion af Statsfængslet i Vridsløselille sendte fængslet en instruks af 30. maj 2002 om anbringelse i observationscelle, og i sagen om min inspektion i 2004 af fængslets arrestafdeling modtog jeg en instruks af 24. juli 2002 om kompetenceforhold (der også omfatter afgørelser om anbringelse i observationscelle).

Hvis instruks af 30. maj 2002 var revideret siden da, eller der var udarbejdet en ny instruks, bad jeg om en kopi heraf.

Statsfængslet har oplyst at instruks ikke er revideret, og at der heller ikke er udarbejdet en ny instruks. Statsfængslet vil dog som anført under punkt 12.1.9 udarbejde retningslinjer til instruks om genkald af læge.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I 2 tilfælde hvor beslutningen om anbringelse i observationscelle blev truffet af henholdsvis en afdelingsleder og en souschef, underrettede de pågældende sig selv samtidig med at de traf beslutningen om anbringelse. Jeg bad om at få oplyst hvorfor der i disse tilfælde var notat om at de pågældende underrettede sig selv.

Statsfængslet har oplyst følgende:

”For så vidt angår anbringelsen den 9. februar 2007 er beslutning om anbringelse i observationscelle foretaget af en overvagtimester. Overvagtimesteren er i rapporten nævnt som souschef. Jf. instruks om anvendelse af observationscelle pkt. 2 kan afdelingslederen eller dennes souschef træffe beslutning om anbringelse i observationscelle. Rapportens pkt. vedr. ’Underretning om anbringelsen foretaget

til' skal ikke udfyldes i situationer, hvor beslutningstager om anbringelse i observationscelle er en leder.

Jf. pkt. 2 er det afdelingslederen eller dennes souschef, overvagtmasteren i vagten/natlederen samt personale- og sikkerhedskonsulent eller dennes souschef, der kan træffe beslutning om anvendelse af observationscelle.

Hvis dette tidsmæssigt ikke er muligt, træffes afgørelsen af det tjenestegørende personale, som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde. Afdelingslederen og overvagtmasteren i vagten skal straks underrettes.

I situationer som beskrevet i ovenstående afsnit skal punktet i observationscelle-rapporten vedr. 'underretning om anbringelsen foretaget til' udfyldes. Udfyldes tillige i tilfælde hvor der er foretaget underretning til overordnede f.eks. i forbindelse med anbringelse i forhold til beslutningstager.

I de konkrete sager er underretning således overflødig".

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Da beslutningen om anbringelse i observationscelle i de 2 konkrete tilfælde er truffet af personer der havde kompetencen til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle, skulle der efter reglerne ikke ske underretning til andre personer, og man skal naturligvis heller ikke underrette sig selv. Jeg går derfor ud fra at det ikke kun er overflødigt, men også en fejl, at rubrikken til underretning er udfyldt som sket i de 2 tilfælde.

Fængslet har samtidig bekræftet min antagelse om at tidspunktet for underretning i et andet tilfælde rettelig var den 4. august 2007, kl. 7.50, og ikke som anført i rapporten den 3. august 2007, kl. 7.50 (som var før anbringelsestidspunktet).

Jeg har noteret mig denne bekræftelse.

I 1 tilfælde skete anbringelsen ifølge feltet "Anbragt" den 19. december 2007, kl. 23.58, men ifølge beskrivelsen af episoden under "Hvornår" den 19. december 2007, kl. 00.20. Jeg nævnte at der enten måtte være tale om at anbringelsen skete den 18. december 2007, kl. 23.58 eller den 19. december 2007, kl. 00.20. Da der var givet

underretning (første gang) den 19. december 2007, kl. 00.10, gik jeg ud fra at anbringelsen rettelig skete den 18. december 2007, kl. 23.58.

Jeg bad fængslet om at oplyse om det var korrekt antaget.

Statsfængslet har bekræftet at anbringelsen skete den 18. december 2007 kl. 23.58.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I samme sag bad jeg fængslet om at oplyse om den fængselsfunktionær der var anført som den der traf afgørelse i sagen, var bemyndiget til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle. Jeg nævnte i den forbindelse at jeg, som også nævnt i sagen om min inspektion i 2004 af arrestafdelingen, er jeg bekendt med at klientsystemet henter stillingsbetegnelse i en database hvor funktionær og andet ikke er anført, og at fungerende overvagtimestre derfor står anført som fængselsfunktionærer.

Statsfængslet har oplyst at den pågældende fængselsfunktionær på beslutningstidspunktet havde funktion af natleder og derfor var bemyndiget til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle. Fængslet har henvist til pkt. 2 i instruksen om anvendelse af observationscelle.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Der var 6 notater om underretning i denne sag. Jeg gik ud fra at det havde sammenhæng med at der i samme periode ikke var notater om tilsyn med den indsatte i observationscellen, og at de nævnte notater om underretninger erstattede notater om tilsyn. Hvis det ikke var korrekt antaget, bad jeg om at få oplyst hvorfor der var flere underretninger af den der traf afgørelse om anbringelse i sagen.

Statsfængslet har bekræftet at de omtalte underretninger erstatter notat om tilsyn.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og henviser i øvrigt til (svaret på) mit spørgsmål under pkt. 12.2.9 om baggrunden for at der ikke er gjort notat under tilsynsnotaterne om disse tilsyn.

Jeg bad fængslet om at oplyse om beslutningen om anbringelse i observationscelle i 3 nærmere angivne tilfælde hvor det var en fængselsfunktionær der ifølge rapporten traf beslutningen, blev truffet af en person der ifølge de interne regler var bemyndiget hertil.

Statsfængslet har hertil oplyst følgende:

”Beslutning om anbringelse i observationscelle den 5. februar 2008, den 17. juli 2008 og den 14. oktober 2008 er truffet af fængselsfunktionærer, der på beslutningstidspunktet ikke havde funktion som leder. Situationen i rapporterne er ikke beskrevet som en situation, hvor man ikke kunne afvente en leders tilstedekomst for at træffe beslutning. Der er ikke i rapporterne anført, at der er sket underretning. Fængselsfunktionærerne, der traf afgørelsen i denne situation, havde således ikke bemyndigelse til at træffe afgørelse om observationsanbringelse, hvilket fængslet i høj grad beklager.”

Direktoratet har udtalt at direktoratet er enig med statsfængslet i at dette i høj grad er beklageligt. Direktoratet har i den forbindelse henvist til at det fremgår af § 18, stk. 1, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv., i fængsler og arresthuse at afgørelse om anbringelse i observationscelle og om ophør af anbringelsen træffes af institutionens leder eller den der bemyndiges dertil. Direktoratet har videre nævnt at det fremgår af statsfængslets svar at de pågældende medarbejdere hverken generelt eller konkret havde bemyndigelse til at træffe afgørelse i de 3 nævnte sager.

Direktoratet har desuden anført følgende:

”En forskrift, hvorefter en afgørelse af en vis konkret indgribende karakter alene kan træffes af nærmere bestemt overordnet personale, medmindre der foreligger uopsættelige situationer, i hvilke der så forudsættes at skulle ske underretning kort tid efter, må betragtes som en garantiforskrift, idet kompetencekravets formål er at sikre, at der træffes en lovlig og korrekt afgørelse. Tilsidesættelse af en sådan garantiforskrift i forbindelse med en – som her – bebyrdende afgørelse må som udgangspunkt anses for at være en væsentlig forvaltningsretlig mangel og

dermed medføre afgørelsens ugyldighed, medmindre det konkret kan godtgøres, at tilsidesættelsen af forskriften har været uden betydning for den trufne afgørelse.

Det er ikke muligt ud fra de foreliggende oplysninger at vurdere dette. Direktoratet har på den baggrund anmodet statsfængslet om en udtalelse herom i relation til de nævnte konkrete afgørelser om anbringelse i observationscelle.”

Jeg er enig i at det er meget beklageligt at beslutningen om anbringelse i de konkrete tilfælde er truffet af personer der ikke var bemyndiget til at træffe en sådan beslutning.

Jeg har endvidere noteret mig at direktoratet har bedt fængslet om en udtalelse, og jeg beder direktoratet om at underrette mig om fængslets svar og direktoratets opfølgning herpå.

Hvis kompetencen til at træffe afgørelse om ophør fortsat lå hos overvagtmasteren i samråd med fængselsfunktionæren på sygeafdelingen, bad jeg om at få oplyst om de fængselsfunktionærer der traf afgørelse om ophør i de tilfælde hvor det ikke fremgår at det skete efter aftale med en leder, (på det pågældende tidspunkt) havde kompetence til at træffe beslutning om ophør af observationscelleanbringelse. Det drejede sig om anbringelser den 17. august 2007, 14. oktober 2008 (kl. 17.10), 8. september 2008, 17. juli 2008, 5. februar 2008, 27. maj 2007 og 22. april 2007.

Statsfængslet har hertil oplyst følgende:

"I de ovenfor nævnte sager er det fejlagtigt noteret i rapporterne, at det er en fængselsfunktionær, der har truffet afgørelsen.

Pågældende fængselsfunktionær, der er noteret som vedkommende der har truffet beslutning om ophør, er i sagerne den medarbejder, der har været tjenestegørende på afdelingen, hvor den indsatte har været anbragt i enten observations- eller sikringscelle. Denne medarbejder tager kontakt til en leder, typisk vagthavende overvagtmaster. På baggrund af denne kontakt træffer vagthavende overvagtmaster beslutning om ophør af anbringelsen.

I de ovenfor nævnte sager er notatet om ophør angiveligt gjort af fængselsfunktionæren på afdelingen, hvor den indsatte har været anbragt i enten observations- eller sikringscelle. Fængselsfunktionæren har fejlagtigt noteret sig selv som be-

slutningstager. Den faktiske vurdering og beslutning i sagerne er foretaget af vagthavende overvagtimester. Fængslet vil fremadrettet ændre proceduren, således at det altid er den medarbejder, der træffer beslutning om ophør, der også opdaterer rapporten."

Direktoratet har under henvisning til statsfængslets oplysning om at fængslet fremadrettet vil ændre proceduren, henholdt sig til fængslets udtalelse.

Jeg har noteret mig at beslutningen om ophør i alle tilfælde er truffet af en overvagtimester, men at notat herom er foretaget af de pågældende fængselsfunktionærer på afdelingen (uden at det samtidig er noteret at beslutningen reelt er truffet af en overvagtimester).

Jeg har endvidere noteret mig at fængslet vil ændre proceduren så det altid er den medarbejder der træffer beslutning om ophør, der også opdaterer rapporten.

For god ordens skyld bemærker jeg at det – hvis det af en eller anden grund ikke er muligt for den der har truffet beslutningen om (f.eks.) ophør, selv at opdatere rapporten – bør fremgå af sidste tilsynsnotat at beslutningen reelt er truffet af en anden end den der opdaterer rapporten. Det fremgår også af sidste tilsynsnotat i 2 andre rapporter.

Da der ikke var notat om gennemsyn i nogle af rapporterne, bad jeg om oplysning om hvorvidt der var sket ændring i tilsynet med observationscelleanbringelser i forhold til det der blev oplyst i forbindelse med opfølgning i sagen om den sidste inspektion af fængslet og i sagen om den senere inspektion af arrestafdelingen. Det blev dengang oplyst at der ville ske en styrkelse af kontrollen med om gældende regler er overholdt ved anbringelser i sikringscelle og observationscelle "idet rapporterne nu gennemgås af både personale- og sikkerhedskonsulenten og viceinspektøren", jf. også ovenfor under pkt. 12.1.6 om sikringscelleanbringelser. Det blev endvidere oplyst at der var aftalt en procedure hvorefter inspektionen automatisk får kopi af rapporten når en indsat har været anbragt i observationscelle. Hermed sikres det at ledelsen gennemgår alle sagerne.

Direktoratet har henvist til det som direktoratet har anført under punkt 12.1.6. Som anført dette sted har fængslet ikke ændret praksis i forhold til det som fængslet oplyste i forbindelse med inspektionen i 2000. Som også anført har ledelsen nu skærpet tilsynet med rapporter der er udarbejdet i forbindelse med anbringelse i observations-

celle og sikringscelle, og har i den forbindelse over for personalet indskærpet gældende procedurer.

For så vidt angår direktoratets udtalelse henviser jeg til citatet under pkt. 12.1.6. Som det fremgår heraf, har direktoratet anset det for meget kritisabelt at den styrkelse af kontrollen med rapporterne om anbringelse i observationscelle og sikringscelle som fængslet i 2002 meddelte at have sat i værk, ikke har fungeret tilfredsstillende. Direktoratet har gjort fængslet bekendt med sin opfattelse.

Jeg henviser til mine bemærkninger under pkt. 12.1.6 og går som nævnt dette sted ud fra at kontrollen nu fungerer tilfredsstillende.

Ad 12.2.9. Tilsyn ved personalet

I 1 tilfælde manglede notater om tilsyn fra anbringelsen den 18. december 2007, kl. 23.58 (jf. pkt. 12.2.6) til kl. 03.57, men der var notat om flere underretninger i denne periode i feltet til notat om underretning om anbringelsen.

Jeg gik (som også nævnt under pkt. 12.2.6) ud fra at de nævnte underretninger var sket i forbindelse med personalets tilsyn med den pågældende, og at der således havde været tilsyn med den indsatte på de angivne tidspunkter. Jeg bad om at få oplyst om det var korrekt forstået, og hvorfor der i så fald ikke var gjort notat under tilsynsnotaterne, herunder om observationerne ved disse tilsyn.

Statsfængslet har hertil oplyst følgende:

"Det er korrekt forstået, at tilsynsnotaterne er sket i forbindelse med personalets tilsyn med den pågældende. Fængslet kan ikke forklare, hvorfor tilsynsnotaterne fejlagtigt er noteret i rapportens pkt. vedrørende 'underretning om anbringelse foretaget til'. Fængslet noterer sig, at der er foretaget tilsyn med den indsatte i overensstemmelse med retningslinjerne."

Direktoratet har henholdt sig til det af fængslet oplyste.

Jeg har noteret mig at det ikke er muligt for fængslet at forklare hvorfor der er gjort notat om tilsyn i rubrikkerne om underretning i stedet for i tilsynsrubrikkerne. Også fordi der er tale om et enkeltstående tilfælde, giver det mig ikke anledning til at foretage mig mere.

I 1 tilfælde hvor anbringelsen varede 1½ time, så det ikke ud til at der havde været ført tilsyn med den indsatte før ca. 1½ time efter at han blev indsat i observationscellen. Jeg bad om at få oplyst om det forholdt sig sådan.

Statsfængslet har hertil oplyst følgende:

"Den indsatte er anbragt i observationscelle den 19. september 2008 kl. 07.25. Den indsatte er i forbindelse med anbringelsen kl. 07.25 vurderet, og dette tilsynsnotat er korrekt noteret på observationsarket. Herefter bliver indsatte først tilset igen kl. 08.55. Der er således ikke foretaget tilsyn med den indsatte i ca. halvanden time. Det er en beklagelig fejl."

Direktoratet har erklæret sig enig med fængslet i at det er en beklagelig fejl at der ikke er foretaget tilsyn med den indsatte i ca. halvanden time.

Jeg er også enig i at det er beklageligt.

Direktoratet har som tidligere nævnt til slut i sin udtalelse anført følgende:

"Generelt for området vedrørende sikringscelle- og observationscelleanbringelse har ombudsmanden konstateret en række fejl. Statsfængslet har i varierende grad beklaget disse fejl, hvilket direktoratet, som det fremgår, ligeledes har gjort.

Direktoratet har på baggrund heraf anmodet statsfængslet om snarest at udarbejde en plan for kvalitetssikring af sagsbehandlingen på dette område. Direktoratet har anmodet at få planen tilsendt, når den foreligger.

Ombudsmanden vil herefter modtage planen."

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder at jeg vil få tilsendt fængslets plan for kvalitetssikring af sagsbehandlingen når den foreligger.

Opfølgning

Jeg beder om at statsfængslet sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg også beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Statsfængslet i Vridsløselille, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i fængslet.

Lenart Frandsen
Inspektionschef
